

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข

(ฉบับที่ ๓๗๓) พ.ศ. ๒๕๕๙

เรื่อง การแสดงสัญลักษณ์โภชนาการบนฉลากอาหาร

เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ข้อมูลโภชนาการในรูปแบบสัญลักษณ์โภชนาการต่อผู้บริโภค ในการเลือกซื้ออาหาร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการป้องกันปัญหาภาวะโภชนาการเกินและโรค ไม่ติดต่อเรื้อรัง (Non-communicable diseases, NCDs)

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๖ (๑๐) แห่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในประกาศฉบับนี้

“สัญลักษณ์โภชนาการ” หมายความว่า เครื่องหมายแสดงทางเลือกสุขภาพที่ช่วยให้ผู้บริโภค สามารถตัดสินใจเลือกซื้ออาหาร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการมีภาวะโภชนาการที่เหมาะสม

ข้อ ๒ ผู้ผลิตเพื่อจำหน่าย นำเข้าเพื่อจำหน่าย หรือจำหน่ายซึ่งอาหาร ผู้ใดประสงค์ จะแสดงสัญลักษณ์โภชนาการบนฉลากอาหาร ต้องนำอาหารนั้นไปขอรับการตรวจสอบและรับรองจาก มูลนิธิส่งเสริมโภชนาการ สถาบันโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล หรือหน่วยงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย จากคณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความเชื่อมโยงด้านอาหารและโภชนาการสู่คุณภาพชีวิตที่ดี ภายใต้คณะกรรมการอาหารแห่งชาติ ก่อน เมื่อได้รับการตรวจสอบและรับรองแล้วจึงจะสามารถแสดง สัญลักษณ์โภชนาการบนฉลากได้

ข้อ ๓ สัญลักษณ์โภชนาการที่แสดงบนฉลากอาหารให้เป็นไปตามรูปแบบที่คณะกรรมการ พัฒนาและส่งเสริมการใช้สัญลักษณ์โภชนาการอย่างง่ายกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความเชื่อมโยงด้านอาหารและโภชนาการสู่คุณภาพชีวิตที่ดี ภายใต้ คณะกรรมการอาหารแห่งชาติ

ข้อ ๔ เกณฑ์สารอาหารหรือคุณค่าทางโภชนาการที่ใช้ประกอบการพิจารณารับรอง การแสดงสัญลักษณ์โภชนาการ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ทางวิชาการที่คณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริม การใช้สัญลักษณ์โภชนาการอย่างง่ายกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ เพื่อสร้างความเชื่อมโยงด้านอาหารและโภชนาการสู่คุณภาพชีวิตที่ดี ภายใต้คณะกรรมการอาหารแห่งชาติ

ข้อ ๕ การแสดงสัญลักษณ์โฆษณาการตามประกาศฉบับนี้ นอกจากจะต้องปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยเรื่อง การแสดงฉลากของอาหารในภาชนะบรรจุ และประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ได้กำหนดการแสดงฉลากของอาหารชนิดนั้น ๆ ไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ต้องปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยเรื่อง ฉลากโฆษณาการ ด้วย

ข้อ ๖ ประกาศนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙

ปิยะสกล สกลสัตยาทร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
เรื่อง คำชี้แจงประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ ๓๗๓) พ.ศ. ๒๕๕๙
เรื่อง การแสดงสัญลักษณ์โภชนาการบนฉลากอาหาร

ด้วยปัจจุบันสถานการณ์ภาวะโภชนาการเกินและโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (Non-communicable diseases, NCDs) มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ส่วนหนึ่งมาจากพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสมต่อสุขภาพ

คณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความเชื่อมโยงด้านอาหารและโภชนาการสู่คุณภาพชีวิตที่ดี ภายใต้คณะกรรมการอาหารแห่งชาติ จึงได้มีข้อเสนอแนะให้ส่งเสริมการใช้ข้อมูลโภชนาการในรูปแบบสัญลักษณ์โภชนาการเป็นเครื่องมือสำหรับผู้บริโภคในการเลือกซื้อและบริโภคอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการเหมาะสมต่อสุขภาพ อีกทั้งเพื่อส่งเสริมให้ผู้ผลิตอาหารพัฒนาสูตรผลิตภัณฑ์อาหารให้มีคุณค่าทางโภชนาการที่ดีต่อสุขภาพยิ่งขึ้น โดยมอบหมายให้มูลนิธิส่งเสริมโภชนาการ สถาบันโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นหน่วยงานรับรองการแสดงสัญลักษณ์โภชนาการ

กระทรวงสาธารณสุข โดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจึงได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยเรื่อง การแสดงสัญลักษณ์โภชนาการบนฉลากอาหาร โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. กำหนดนิยามของ สัญลักษณ์โภชนาการอย่างง่าย

“สัญลักษณ์โภชนาการ” หมายความว่า เครื่องหมายแสดงทางเลือกสุขภาพที่ช่วยให้ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจเลือกซื้ออาหาร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการมีภาวะโภชนาการที่เหมาะสม

๒. กำหนดเงื่อนไขสำหรับอาหารที่จะแสดงสัญลักษณ์โภชนาการ ดังนี้

(๑) ต้องผ่านการตรวจสอบและได้รับการรับรองจากมูลนิธิส่งเสริมโภชนาการ สถาบันโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล หรือหน่วยงานอื่นที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความเชื่อมโยงด้านอาหารและโภชนาการสู่คุณภาพชีวิตที่ดี ภายใต้คณะกรรมการอาหารแห่งชาติ

ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการยื่นขอรับการรับรองให้เป็นไปตามที่มูลนิธิส่งเสริมโภชนาการ สถาบันโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล หรือหน่วยงานอื่นที่ได้รับมอบหมายกำหนด

(๒) สัญลักษณ์โภชนาการที่แสดงบนฉลากอาหาร

(๒.๑) รูปแบบให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการใช้สัญลักษณ์โภชนาการอย่างง่ายกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความเชื่อมโยงด้านอาหารและโภชนาการสู่คุณภาพชีวิตที่ดี ภายใต้คณะกรรมการอาหารแห่งชาติ ดังนี้

(๒.๒) สัญลักษณ์โภชนาการ สามารถแสดงได้ใน ๒ ลักษณะ ดังนี้

(ก) แสดงโดยใช้สีตามที่กำหนด คือ รูปวงกลมขอบสีฟ้า ตรงกลางวงกลมเป็นภาพใบไม้สีเขียวสองใบทับกัน เหนือใบไม้มีวงกลมทึบสีเขียวขนาดเล็กอยู่กึ่งกลาง เหนือวงกลมทึบสีเขียวมีเส้นโค้งสีส้ม มีข้อความด้านล่าง “ทางเลือกสุขภาพ” เป็นสีฟ้า และข้อความด้านบนระบุกลุ่มอาหาร หรือ

(ข) แสดงเป็นสีเดียว โดยเส้นขอบอาจเป็นสีดำ หรือสีน้ำเงินเข้ม หรือสีขาว แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ การแสดงสีของพื้นฉลากและสีของสัญลักษณ์ต้องใช้สีที่ตัดกันที่ทำให้เห็น

สัญลักษณ์ได้ชัดเจน

(๒.๓) แสดงสัญลักษณ์โภชนาการไว้ที่ส่วนหน้าของฉลากที่เห็นได้ง่ายและอ่านได้ชัดเจน

๓. เกณฑ์สารอาหารหรือคุณค่าทางโภชนาการที่ใช้ประกอบการพิจารณารับรองการแสดงสัญลักษณ์โภชนาการให้กับอาหารแต่ละกลุ่ม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ทางวิชาการที่คณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการใช้สัญลักษณ์โภชนาการอย่างง่ายกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความเชื่อมโยงด้านอาหารและโภชนาการสู่คุณภาพชีวิตที่ดี ภายใต้คณะกรรมการอาหารแห่งชาติ ทั้งนี้ กลุ่มอาหารที่ผ่านความเห็นชอบแล้วมีดังนี้

กลุ่มอาหาร*	ฐาน	หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และการพิจารณาให้สัญลักษณ์โภชนาการ																																																																																																						
อาหารมือหลัก	100 กิโลแคลอรี	ระบบการให้คะแนน (Scoring system)																																																																																																						
		<table><tr><th rowspan="2">สารอาหาร</th><th rowspan="2">หน่วย</th><th colspan="6">คะแนน</th></tr><tr><th>0</th><th>1</th><th>2</th><th>3</th><th>4</th><th>5</th></tr><tr><td>โปรตีน</td><td>กรัม</td><td><0.50, >5.00</td><td>0.50-1.00</td><td>1.01-1.50</td><td>1.51-2.00</td><td>2.01-2.50</td><td>2.51-5.00</td></tr><tr><td>ไขมันทั้งหมด</td><td>กรัม</td><td><1.65, >3.25</td><td>2.94-3.25</td><td>2.62-2.93</td><td>2.30-2.61</td><td>1.98-2.29</td><td>1.65-1.97</td></tr><tr><td>กรดไขมันอิ่มตัว</td><td>กรัม</td><td>>1.00</td><td>0.81-1.00</td><td>0.61-0.80</td><td>0.41-0.60</td><td>0.21-0.40</td><td>0-0.20</td></tr><tr><td>ใยอาหาร</td><td>กรัม</td><td><0.25</td><td>0.25-0.50</td><td>0.51-0.75</td><td>0.76-1.00</td><td>1.01-1.25</td><td>>1.25</td></tr><tr><td>น้ำตาลทั้งหมด</td><td>กรัม</td><td>>1.25</td><td>1.01-1.25</td><td>0.76-1.00</td><td>0.51-0.75</td><td>0.25-0.50</td><td><0.25</td></tr><tr><td>แคลเซียม</td><td>มิลลิกรัม</td><td><8, >150</td><td>8-16</td><td>17-24</td><td>25-32</td><td>33-40</td><td>41-150</td></tr><tr><td>เหล็ก</td><td>มิลลิกรัม</td><td><0.14, >2.25</td><td>0.14-0.28</td><td>0.29-0.42</td><td>0.43-0.56</td><td>0.57-0.70</td><td>0.71-2.25</td></tr><tr><td>โซเดียม</td><td></td><td colspan="6"></td></tr><tr><td>ระยะที่ 1</td><td>มิลลิกรัม</td><td><25, >150</td><td>125-150</td><td>100-124</td><td>75-99</td><td>50-74</td><td>25-49</td></tr><tr><td>ระยะที่ 2</td><td>มิลลิกรัม</td><td><25, >120</td><td>101-120</td><td>82-100</td><td>63-81</td><td>44-62</td><td>25-43</td></tr><tr><td>ระยะที่ 3</td><td>มิลลิกรัม</td><td><25, >100</td><td>85-100</td><td>70-84</td><td>55-69</td><td>40-54</td><td>25-39</td></tr></table>	สารอาหาร	หน่วย	คะแนน						0	1	2	3	4	5	โปรตีน	กรัม	<0.50, >5.00	0.50-1.00	1.01-1.50	1.51-2.00	2.01-2.50	2.51-5.00	ไขมันทั้งหมด	กรัม	<1.65, >3.25	2.94-3.25	2.62-2.93	2.30-2.61	1.98-2.29	1.65-1.97	กรดไขมันอิ่มตัว	กรัม	>1.00	0.81-1.00	0.61-0.80	0.41-0.60	0.21-0.40	0-0.20	ใยอาหาร	กรัม	<0.25	0.25-0.50	0.51-0.75	0.76-1.00	1.01-1.25	>1.25	น้ำตาลทั้งหมด	กรัม	>1.25	1.01-1.25	0.76-1.00	0.51-0.75	0.25-0.50	<0.25	แคลเซียม	มิลลิกรัม	<8, >150	8-16	17-24	25-32	33-40	41-150	เหล็ก	มิลลิกรัม	<0.14, >2.25	0.14-0.28	0.29-0.42	0.43-0.56	0.57-0.70	0.71-2.25	โซเดียม								ระยะที่ 1	มิลลิกรัม	<25, >150	125-150	100-124	75-99	50-74	25-49	ระยะที่ 2	มิลลิกรัม	<25, >120	101-120	82-100	63-81	44-62	25-43	ระยะที่ 3	มิลลิกรัม	<25, >100	85-100	70-84	55-69	40-54	25-39
		สารอาหาร			หน่วย	คะแนน																																																																																																		
			0	1		2	3	4	5																																																																																															
		โปรตีน	กรัม	<0.50, >5.00	0.50-1.00	1.01-1.50	1.51-2.00	2.01-2.50	2.51-5.00																																																																																															
		ไขมันทั้งหมด	กรัม	<1.65, >3.25	2.94-3.25	2.62-2.93	2.30-2.61	1.98-2.29	1.65-1.97																																																																																															
		กรดไขมันอิ่มตัว	กรัม	>1.00	0.81-1.00	0.61-0.80	0.41-0.60	0.21-0.40	0-0.20																																																																																															
		ใยอาหาร	กรัม	<0.25	0.25-0.50	0.51-0.75	0.76-1.00	1.01-1.25	>1.25																																																																																															
		น้ำตาลทั้งหมด	กรัม	>1.25	1.01-1.25	0.76-1.00	0.51-0.75	0.25-0.50	<0.25																																																																																															
		แคลเซียม	มิลลิกรัม	<8, >150	8-16	17-24	25-32	33-40	41-150																																																																																															
		เหล็ก	มิลลิกรัม	<0.14, >2.25	0.14-0.28	0.29-0.42	0.43-0.56	0.57-0.70	0.71-2.25																																																																																															
		โซเดียม																																																																																																						
		ระยะที่ 1	มิลลิกรัม	<25, >150	125-150	100-124	75-99	50-74	25-49																																																																																															
		ระยะที่ 2	มิลลิกรัม	<25, >120	101-120	82-100	63-81	44-62	25-43																																																																																															
		ระยะที่ 3	มิลลิกรัม	<25, >100	85-100	70-84	55-69	40-54	25-39																																																																																															
เงื่อนไขการให้สัญลักษณ์โภชนาการ																																																																																																								
1. พลังงานของผลิตภัณฑ์อาหารในกลุ่มนี้ ต้องอยู่ในช่วง 250-500 กิโลแคลอรี																																																																																																								
2. คะแนนสารอาหารของไขมันทั้งหมด กรดไขมันอิ่มตัว น้ำตาลและโซเดียม ต้องไม่เป็น 0																																																																																																								
3. คะแนนรวมของสารอาหารทั้ง 8 ชนิดรวมกัน ต้องมากกว่าหรือเท่ากับ 20 คะแนน จากคะแนนรวมทั้งหมด 40 คะแนน																																																																																																								
เครื่องดื่ม	100 มิลลิลิตร	น้ำผักและน้ำผลไม้ น้ำอัดลมและน้ำหวานกลิ่นรสต่างๆ น้ำนมถั่วเหลือง และน้ำธัญพืช: น้ำตาลทั้งหมด ≤ 6 กรัม ต่อ 100 มิลลิลิตร สำหรับบรรจุภัณฑ์ที่ระบุจำนวนหน่วยบริโภค = 1 โดยมีขนาดบรรจุไม่เกิน 150% ของหนึ่งหน่วยบริโภคอ้างอิง ยกเว้น หากหนึ่งหน่วยบริโภคมีปริมาณมากกว่า 150% ของหนึ่งหน่วยบริโภคอ้างอิง ต้องมีปริมาณน้ำตาลทั้งหมดไม่เกิน 18 กรัม ต่อหน่วยบรรจุ																																																																																																						
เครื่องปรุงรส	100 มิลลิลิตร	น้ำปลา: โซเดียม ≤ 6000 มิลลิกรัม ต่อ 100 มิลลิลิตร ซอสปรุงรส ซีอิ๊ว: โซเดียม ≤ 5000 มิลลิกรัม ต่อ 100 มิลลิลิตร																																																																																																						

* ขอบเขตของกลุ่มอาหารแต่ละกลุ่มมิได้จำกัดเฉพาะประเภทหรือชนิดอาหารตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข แต่พิจารณาจากลักษณะและรูปแบบการบริโภคที่มีความคล้ายคลึงกัน

หากมีการกำหนดเกณฑ์สารอาหารหรือคุณค่าทางโภชนาการในกลุ่มอาหารอื่นเพิ่มเติม หรือมีการปรับเปลี่ยนเกณฑ์ สามารถติดตามข้อมูลได้จากมูลนิธิส่งเสริมโภชนาการ สถาบันโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล หรือ <http://healthierlogo.com> หรือ www.ทางเลือกสุขภาพ.com หรือหน่วยงานรับรองที่ได้รับมอบหมาย

๔. การแสดงฉลากอาหารที่แสดงสัญลักษณ์โภชนาการ ต้องปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ดังต่อไปนี้

๔.๑ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ ๓๖๗) พ.ศ. ๒๕๕๗ เรื่อง การแสดงฉลากของอาหารในภาชนะบรรจุ

๔.๒ ประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ได้กำหนดการแสดงฉลากของอาหารชนิดนั้นๆ เช่น ชาปรุงสำเร็จชนิดเหลว ต้องปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยเรื่อง ชา เป็นต้น

๔.๓ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ ๑๘๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ เรื่อง ฉลากโภชนาการ เนื่องจากอาหารที่แสดงสัญลักษณ์โภชนาการอย่างง่ายถือเป็นอาหารที่มีการใช้คุณค่าในการส่งเสริมการขาย

อย่างไรก็ตาม เมื่อปรากฏว่าผลิตภัณฑ์ที่แสดงสัญลักษณ์โภชนาการดังกล่าวบนฉลากอาหารไม่ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด หรือได้ถูกยกเลิกการรับรอง หรือขาดต่ออายุการรับรอง การแสดงสัญลักษณ์โภชนาการบนฉลากอาหารนั้นต้องยุติทันที ทั้งนี้ หากผลิตภัณฑ์อาหารยังคงแสดงสัญลักษณ์โภชนาการนั้นอยู่ จัดว่าเป็นอาหารปลอมตามมาตรา ๒๕ (๒) โดยจะเข้าลักษณะอาหารปลอมตามมาตรา ๒๗ (๔) ผู้ฝ่าฝืนมีความผิดตามมาตรา ๕๔ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงหนึ่งแสนบาท และให้รวมถึงผลิตภัณฑ์อาหารที่มีการแสดงสัญลักษณ์โภชนาการโดยไม่ผ่านการรับรองด้วย

๕. วันบังคับใช้ ประกาศฯ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นต้นไป

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจึงขอประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน หากมีข้อสงสัยประการใด ติดต่อสอบถามได้ที่สำนักอาหาร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข โทรศัพท์ ๐๒-๕๙๐-๗๑๗๓ และ ๐๒-๕๙๐-๗๑๘๕ และมูลนิธิส่งเสริมโภชนาการ สถาบันโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล โทรศัพท์ ๐๒-๘๐๐-๒๓๘๐ ในวันและเวลาราชการ หรือ info.thaihealthier@gmail.com

ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

(นายบุญชัย สมบูรณ์สุข)

เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา